

16.2.2016

Liikenne- ja viestintäministeriö

kirjaamo@lvm.fi

Viitteenne: LVM 1996/13/2015

Lausunto luonnoksesta Valtioneuvoston periaatepäätökseksi datan hyödyntämisestä liiketoiminnassa

Liikenne- ja viestintäministeriö pyytää lausuntoa valmistelluista luonnoksesta liittyen datan hyödyntämiseen liiketoiminnassa. Elisa Oyj (Elisa) kiittää mahdollisuudesta lausua asiasta ja lausuu kunnioittavasti asiasta seuraavaa.

Datan hyödyntämisen mahdollistama liiketoiminta on tärkeää

Luonnoksessa esitettyjen linjausten tavoitteena on vaikuttaa datan hyödyntämiseen perustuvan liiketoiminnan kasvuun. Tällä tarkoitetaan erityisesti älykkäämmän liiketoiminnan, tehokkaamman datan hyödyntämisen sekä tehostuneen tietojen vaihdon kehittymistä ja kasvua. Tavoitteeseen pääsemiseksi on tarkoitus luoda lainsäädännöllä edellytyksiä ja kannusteita sekä vähentää rajoitteita. Lisäksi tavoitetta on tarkoitus toteuttaa lisäämällä datan hallinnan ja analytiikan koulutusta sekä mahdollistamalla tiedon hyödyntäminen liiketoiminnassa ja palvelukehityksessä. Tavoite periaatepäätösluonnoksessa on hyvä ja tarpeellinen.

Julkisen sektorin osuus toiminnan mahdollistajana luomalla lainsäädännöllä edellytyksiä ja toisaalta poistamalla mahdollisia rajoitteita on kannatettava. Lisäksi datatalouden kehityksen kannalta on tärkeää, että jo julkisen sektorin julkisen datan lähteet ovat avoimia, koska ne toimivat merkittävänä mahdollistajana uusien palveluiden ja analytiikkakyvykkyyksien kehittämiseksi. Suomessa julkisen sektorin julkisen datan avaaminen on lähtenyt hyvin liikkeelle ja datan avaamista tulee edelleen jatkaa. Samalla tulee kuitenkin varmistaa, ettei julkinen sektori kuitenkaan lähde kilpailemaan omilla datapalveluillaan yksityisen sektorin kanssa, vaan julkisen sektorin roolin tulee olla ainoastaan julkisen sektorin datan avaamisessa.

Datatalouden kehittymiselle vähintään yhtä tärkeää kuin julkisen sektorin datan avoimuus, on myös varmistaa, että kaupallisesti syntyneen datan hyödyntäminen tapahtuu ja lähtee aina kaupallisista lähtökohdista osapuolten välisin sopimuksin. Kaupallisesti toimivia yrityksiä ei tule missään tilanteessa, datan tai yrityksen luonteesta riippumatta, velvoittaa jakamaan omista maansa dataa toiselle osapuolelle. Datatalous ja uudet liiketoiminnat voivat kehittyä ja kasvaa ainoastaan kaupallisin perustein, kaupallisista lähtökohdista, ei lainsäädännöllä pakottamalla tai velvoittamalla kaupallisia toimijoita jakamaan omaisuuttaan.

16.2.2016

Uusilla liiketoiminta-alueilla, kuten MyData-liiketoiminnassa, on erityisen tärkeää julkisen toimijan rooli palveluiden järjestäjänä ja ostajana, ei palvelun tuottajana. Hyvin tärkeää MyData-markkinan kehittymisen kannalta on julkishallinnon rooli ostoillaan kehittää markkinaa hankkimalla järjestämisvastuullaan olevilla alueilla palveluita vapailta markkinoilta, kuten sähköinen asiointi ja sosiaali- ja terveydenhuollon sähköiset palvelut. Julkinen sektori voi siis tehostaa datan hyödyntämiskäytönsä kehittymistä innovatiivisilla hankintamalleilla, joissa palvelun tarjoajalle annetaan vapaus toteuttaa haluttu toimintamalli tehokkaimmin dataa hyödyntävällä tavalla.

Yksityisyyden suoja ja datatalous

Periaatepäätösluonnoksessa korostetaan erityisesti yksityisyyden suojan ja Euroopan tietosuojasetuksen merkitystä datatalouden luomisessa. Tietosuojasetus mahdollistaakin Euroopanlaajuisen markkina-alueen datataloudelle. Datatalouden käynnistysvaiheessa asetuksen tulkinta on kuitenkin ensiarvoisen tärkeää, sillä liian tiukalla tulkinnalla luodaan datan käytön esteitä, eikä tavoitteiden mukaista datan hyödyntämiseen perustuvan liiketoiminnan kasvua saavuteta.

Yksityisyyden suojan varmistamiseksi luonnoksessa hahmotellaan anonymisointipalvelun tuottamista esimerkiksi Tilastokeskuksen tai Valtorin palveluna. Elisa ei näe tällaista lähestymistapaa kannatettavana. Julkisen sektorin ei tule lähteä kilpailemaan omilla datapalveluillaan yksityisen sektorin kanssa. Julkisen sektorin roolin tulee olla ainoastaan olla julkisen sektorin datan avaamisessa ja dataliiketoiminnan kehittymistä kaupallisista lähtökohdista edistävän lainsäädäntökehyksen luomisessa ja rajoitusten poistamisessa.

Erilaiset ns. OmaDataan (MyData) liittyvien kokeiluiden ja hankkeiden tulee perustua käyttäjien ja palveluntarjoajien väliseen sopimiseen, eikä sitä tule estää yksityisyyden suojan perusteella tarpeettomasti.

Uudet liiketoimintamahdollisuudet kehittyvät kaupallisista tarpeista

Uusi liiketoiminta kehittyy ja kasvaa ainoastaan kaupallisista lähtökohdista ja tarpeista. Lausunnolla olevassa tekstissä yksi lähtökohta datatalouden kehittymiselle on julkisen ja yksityisen datan avaaminen ja vastavuoroinen vaihtaminen. Elisa ei näe tällaista lähestymistapaa kannatettavana.

Dataliiketoiminta voi kasvaa ja kehittyä ainoastaan avaamalla julkisen sektorin julkinen data mahdollisimman laajasti kaikkien käyttöön sekä luomalla lainsäädännössä edellytyksiä ja poistamalla rajoituksia kaupallisista lähtökohdista lähtevään liiketoimintaan. Missään tilanteessa julkisen sektorin ei tule lähteä kilpailemaan omilla datapalveluillaan tai lainsäädännöllä luoda ympäristöä, jossa kaupallisia toimijat velvoitettaisiin jakamaan tai vaihtamaan omistamaansa dataa.

Elisa näkee, että yksityisen sektorin datan luovuttamisen tulee aina perustua kahdenkeskiseen sopimiseen. Vain tällä tavoin voidaan myös varmistaa myös datan käsittelyn tapahtuvan yhdessä sovitun tarkoituksen mukaisesti yksityisyyden suojaa kunnioittaen. Datan jakamiseen tai vaihtamiseen velvoittava lainsäädäntö voisi vaarantaa myös yksityisyyden suojan toteutumisen.

The logo for Elisa, consisting of the word "elisa" in a stylized, lowercase, blue font.

16.2.2016

Mahdollisesti säädettävien kokeilulakien käyttöönotto, silloin kun niillä pyritään tavoitteiden mukaisesti edistämään kaupallisista lähtökohdista syntyvää datataloutta, on sinänsä kannatettavaa. Esimerkiksi helpottamalla paikkatietojen hyödyntämistä, voitaisiin luoda uutta liiketoimintaa. Kokeilulaeilla ei kuitenkaan tule missään tilanteessa velvoittaa yrityksiä jakamaan omista maansa dataa, kuten paikkatietoa. Uusi liiketoiminta syntyy ainoastaan kaupallisesti sopimalla.

Lopuksi

Elisa kannattaa datatalouden kasvuun tähtäävän lainsäädännön, rajapintojen ja menetelmien kehittämistä. Lisäksi Elisa tukee sekä julkisen sektorin datan laajamittaista avaamista että kaupallisista lähtökohdista tehtävää yksityisen sektorin dataliiketoiminnan käynnistymistä.

Julkisen sektorin rooli datataloudessa tulee rajoittua lainsäädäntökehyksen määrittelyyn, jonka sisällä toimijat keskinäisellä sopimisella ja omilla toimillaan varmistavat mm. yksityisyyden suojan toteutumisen tarvittavalle tasolle.

Uuden datatalouden kehittyminen edellyttää yksityisen sektorin ja kuluttajan tarvetta palveluille, jonka johdosta kaikki kaupalliseen toimintaan tähtäävä kehitys edellyttää sopimisella toteutettua ratkaisua datan luovuttamisesta ja hyödyntämisestä. Julkisen sektorin tulee näin ollen pidättäytyä kilpailemasta yksityisen sektorin kanssa ja säätämästä lainsäädäntöä, jolla veloitetaan yksityisiä toimijoita luovuttamaan dataa.

Lisätietoja antaa Pekka Pussinen (pekka.pussinen@elisa.fi, puhelin 050-506 7812).

Kunnioitavasti

ELISA OYJ

Tuotanto
Pekka Pussinen

